

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

shaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z mesecem marcijem poteče naročnikom četrletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvizajo nadalješnjo naročnino doposlati, da se jim določiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra 1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravištvu.

Slovo.

Vse za vero, dom, cesarja.

Danes položim pero, katero je v „Slov. Gospodarji“ celih 10 let zagovarjalo svetinje naše sv. vere, delalo za blagor naše mile avstrijske domovine, branilo in borilo se za pravice naroda slovenskega. Deset let je precej človeškega življenja, kos zgodovine. Bodi Bogu hvala in vsem, ki so pripomagali: delo ni bilo celo brez uspeha, borba ne zahman.

„Slov. Gospodar“, pred vsem glasilo narodne duhovščine, ohranil je v vseh vprašanih popolno nezavisnost. Stalo je to britkih žrtev. Pred 10 leti tiskali so list v 1200 iztisih, sedaj jih gre mnogo čez 2000 mej Slovence.

Dobil je priljubljeno „Cerkveno prilogo“ in zlasti kmetskim čitateljem ugajajočo: „Gospodarstveno prilogo“, vse proti jako neznatnej naročnini 3 fl. na leto. Podpiral je „Slov. Gospodar“ vsako dobro podjetje na Slovenskem, cerkveno, gospodarsko, narodno. Ustanovili so v zadnjih 10 letih na slov. Štajerskem mnogo novih čitalnic, raznih društev, posojilnic. Povsodi je več ali manje zdatno k srečnemu uspehu sodeloval. Najbolj pa so Slovenci njegovo uplivanje čutili o raznih volitvah. Odpravivši nesrečni razpor mej Mlado- in Staroslovenci delal je na složno postopanje vseh domoljubov slovenskih, kar se mu je tudi popolnem posrečilo. Vsled složnega delovanja zmagali smo Slovenci pri volitvah za deželni zbor dvakrat v kmet-

skih skupinah povsod in sijajno. Celo mariborski okraj smo si priborili. Zmagali smo tudi pri volitvi za državni zbor in kakor kaže, zmagamo v kratkem zopet in povsod.

Toliki uspehi Slovencev so pa nasprotnike, zlasti renegate in izdajice, silno razburili. Zavaljijo se torej na „Slov. Gospodarja“, da ga uničijo. Cel koš pozivov k sodnji je uredništvo nabralo. Tožbe brez konca in kraja, so zlasti zadnja tri leta, listu in urednikom delale skoraj neznosnih težav. Toda vse konfiskacije, tožbe, globe in zapori niso sovražnikom pomagale nič. „Slov. Gospodar“ stoji trdno in nepremagan. Zaupanje Slovencev, zlasti na kmetih, uživa toliko, kakor še nikoli poprej. Naj se mu ohrani!

Desetletna borba za svetinje naroda slovenskega me je res stala veliko trpljenja. Toda bodi vse žrtvovano za blagor narodov. Vsaj nas zgodovina uči, da si razven nemškega ni noben narod priboril svojih pravic brez trpljenja. Ni rože brez trna, ne zmage brez trpljenja, in zmagati moramo, ako hočemo, da na slovenskih tleh Slovenec ima prvo žlico, prvo besedo!

Časih se je vtepla v list kakšna pomota. To so viri zakrivali, iz katerih se je zajemalo in čemur ne uide noben list. Jaz sam nisem nikoli niti najmenjše vrstice zapisal, da bi o nje resnici ne bil prepričan, ko sem pero nastavil.

Marsikoga sem v 10letnem uredovanju bržčas užalil, morebiti mu večjo ali manjšo krivico storil. Zastran tega prosim javno: naj mi sleherni milostno odpusti, kakor tudi jaz iz srca odpustim vsem in vsakemu.

Konečno izrekam najprisrčnejšo zahvalo za podporo in potrpljenje, katero so z menoj imeli predsedniki tiskovnega društva: preč. g. kanonika Kosar in dr. Križanič, opravniki g. Hržič, g. Skuhala in g. dr. Mlakar, ves odbor, vsi društveniki. Isto prisrčno zahvalo izrekam tudi vsem dopisateljem. Bog jim plati!

In tako vzamem slovo od drugega mi „Slov. Gospodarja“ in njegovih naročnikov in čitateljev. Kar je bilo slabega, pozabite, kar pa dobrega, ohranite. Z Bogom!

Na praznik oznanjenja Marijinega dne 25. marcija 1885.

Dr. Lavoslav Gregorec.

Kako se nam štajerskim Slovencem godi!

(Govor poslanca B. Raiča v državnem zboru, dne 28. febr. 1885.)

III. Huda, silno huda se godi slovenščini po ljudskih šolah štajerskih, koroških in primorskih. Koroška ima 124.000 do 130.000 Slovencev, ki niti jedne slovenske šole v pravem pomenu besede nimajo. Zato se je že ranjki knez in škof Wiery s 97 kateheti vred pritožil pri naučnem ministru, da slovenski otroci niti tolikanj slovenščine ne znajo, da bi katehizem brati zamogli. Vse je bilo zastoj. Ustavoverno ministerstvo se niti ganilo ni! Na Koroškem imajo v resnici učni načrt, po katerem mora učitelj slovenskega otroka v šolo stopivšega takoj nemški nagovoriti ter ga skozi osem let vedno le nemški podučevati. Leta 1882 prišel je šolski nadzornik v ljudsko šolo v Svecih, kjer je začel takoj otroke nemški izpraševati. Ker otroci v tretjem meseci šolskega obiskovanja še niso mogli povoljno odgovarjati, izrazil se je ostri gospod jako nepovoljno o šolskem napredku. Dotični učitelj dobil je že čez nekaj dni dekret, za kazen na lastne stroške preseliti se v Velikovec na drugo službo. Učitelj se je hotel pritožiti; toda še preden mu je to mogoče bilo, že je dobil strogo povelje, da se mora preseliti o božičnih praznikih brez ugovora. Čelemu svetu, izvzemši Koroško samo in pa naučno ministerstvo, dan na dan lažete, da so po Koroškem utrakvistične, t. j. slovensko-nemške šole, kjer se najprvo slovenski, potem pa nemški podučuje. V resnici so pa šole popolno nemške ter se slovenski otroci ne navadijo v slovenščini niti pisati niti brati, izvzemši morda 2 ali 3 šole in to je vendar proti šolski postavi in proti članu XIX. Tistemu učitelju ni nič drugega kazalo, kakor v sredi zime, če tudi z najboljšimi spričali previden, v Velikovec seliti se z bolno družino! (Čujte! na desni.) Službo je pa za 200 fl. slabejo dobil, kakor je bila prva. Tako hudo kaznuje se na Koroškem hudodelstvo — da je človek Slovenec — in to pod sedanjim ministerstvom!

Krajnemu šolskemu svetu v Glinah ukazal je c. kr. okrajni šolski svet 16. novembra 1880 pod kaznijo 10 gld. rubriki 7 in 8 v zapisniku šolskih zamud nemški napolniti ter se sploh pri poslovanji s predpostavljeno gosposko nemščine kot uradnega jezika posluževati. Ugovor

pri c. kr. deželnem šolskem svetu je bil brez vspeha.

V Tinjah pri Velikovci podučevala sta dva učitelja, jeden Slovenec, drugi Nемеc. Kar so prvega dali v pokoj ter je drugi sam ostal. Krajni šolski svet prosi pri c. kr. krajnem šolskem svetu za drugega slovenskega učitelja, pa namesto njega le sledeč odgovor dobi: „Št. 1681. Krajnemu šolskemu svetu v Tinjah. Visoki c. kr. deželni šolski svet sporočil je z odlokom 22. oktobra 1884 semkaj, da ni v položaji, da bi zamogel slovenskega učitelja tjekaj poslati. Toraj vam drugega ne ostaja, kakor da vpeljete poludnevni poduk za toliko časa, da se namesti služba nadučiteljeva. Ondašnji učitelj, g. Flor. Moser, si bo prizadeval s pomočjo kakega dečka iz II. razreda, ki naj mu bo za tolmača služil, poduk pri malih otrocih pričeti. (Čujte! na desni.) Sploh se pa v tem slučaju več gleda na tehnično spretnost pri predavanji predmetov, kakor pa na razumljivost. C. kr. okrajni šolski svet v Velikovci, 4. novembra 1884.“

Tako napreduje slovenska ljudska šola v vojvodstvu Koroškem.

Na spodnjem Štajarju Vam je šolska postava deveta briga, ravno taka je s postavnimi načrti poduka. Povsod nam vrvate med ure poduku že določene tudi še ure za poduk v drugem deželnem jeziku, da otroci potem saj izvestno niti jednega niti drugega ne znajo. Po spodnjem Štajarju nemški „Šulverein“ med čisto slovenskimi prebivalci nemške ljudske šole napravljaja. (Čujte! na desni.) Ali ni to proti šolski postavi? (Ne! na levi.) Ali ni to proti XIX. članu? (Ne! na levi.) Ali ni to proti zdravi pameti, proti pravičnosti? (Dobro! na desni — smeh na levi!) V Slov. Bistrici 400 slovenskih otrok šolo obiskuje in vendar je deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom naročil, da naj se od tretjega razreda dalje vse nemški podučuje. Časnik, ki je to čudo svetu objaviti hotel, so zasegli. (Čujte! na desni.) Hudobna dela skrivajo se v temi! (Veselost na desni — smeh na levi!) (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Govejski hlev.

Stanovanje govedom je hlev, kder posebno dojne krave in pitavna živina večji del svojega časa prebije. Tudi teleta za pleme in mlada goveda in vozna žival stoji mnogo časa v hlevih. Zato je nujno treba, da je hlev dovoljno prostoren, primerno visok ter preskrbljen s prikladnimi jaslami, rimami itd.

Zastran prostornosti hleva daje se povprek sledeče povedati: za doraščeno goved srednje plohe mora biti prostor v hlevu 130—170 centimetrov širok, za 1—2 letno goved 1 met.;

dolg pa z jaslami vred $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ metra; prostor za govedom ali hodnik bodi $1\frac{1}{2}$ do 2 met. širok; potem takem ima celi hlev meriti od hodnika do jaselj, to pa s hodnikom in jaslami vred, 4 do $5\frac{1}{2}$ metra. Ves takšni hlev pa za dve vrsti goved z glavami proti steni obrnenih mora biti 8 do 10 metrov dolg. Še večji mora biti, če goveda z glavami drugo proti drugemu stojijo. Tukaj treba, 1 meter za hodnik mej jaslama in za dva hodnika kraj stene po 1 meter, tako da mora biti celi hlev dolg 10 do 11 metrov. Na dalje mora hlev biti primerno visok, da zrak leži čist ostaja in nezdravi plini odhajajo, navadno $3\frac{1}{2}$ do 4 metre. Jasli naj bodo $\frac{1}{2}$ do $\frac{2}{3}$ metra nad tlami — za teleta se ve malo nižje. Ako treba rime ali „lojtre“ pritrditi, spustijo se 30 do 40 centimetrov visoko nad jaslami. Tla morajo od jaselj do hodnika biti nagnene za 24 do 30 centimetrov, gnojnični žleb naj visi pri vsakih 16 centimetrih za 4 centimetre.

Vhod ali dveri v hlev so najbolje $2\frac{1}{2}$ metra visoke in $1\frac{3}{4}$ do 2 metra široke. Kder puščajo mladej živinici prosto po hlevu hoditi, računijo na tele 7 do 8, na pol leta staro goved po 10 kvadratnih metrov prostora.

V velikih gospodarstvih in dobrih hlevih je prostor za posamezne vrste živinčet lepo razpredeljen. Za dober hlev potreben je hodnik, na kateri se gnoj izpod živinčet kida in potem na gnojišče odpravlja. Ta hodnik bodi dovoljno širok, da hlapci in dekle z molznimi latvicami in zehitari leži simotamo hodijo, gnoj kidajo, živino napajat, napregat, past ali k biku gonijo. Na vsaki kraj hodnika se priredijo gnojnični žleb, hodnik sam pa mora malo globljeje biti spuščjen, da se na njem vse leži opravlja; gnojnične žlebe moramo večkrat dobro sesnažiti. Godi se to, kedar gnoj kidamo: žleba pokrijeta se z deskami, po njih se izkidani gnoj potisne iz hleva tavun, potem se v žleba vode nalije in z brezovico sesnažita.

Zraven hleva morajo biti še primerni prostori za krmo, parme, škednji. Krme ne gre nad hlev na pod metati, če ni hlev obokan; še menje pa v hlevu samem hranjevati, kajti krma se navzame hlevnih sopuhov in je zdravju škodljiva. Kdor je vsakako prisiljen v hlevu nekaj krme naložiti, ta jo naj malo pred polaganjem zreže.

Hlev mora biti toliko svetel, da se za more vse prav videti, kar se v njem godi. V to svrhu morajo v stenah okna biti. Okna naj se priredijo srednje visoko in nikoli ravno pred glavami goved, a najmanje 40 do 60 centimetrov nad glavami. Široka naj bodo kakih 30 centimetrov in 20 centimetrov visoka. Zelene šipe so boljše od belih, ker svetlobo milšo delajo. Dobro storimo, če jih tako napraviti damo, da se lahko zapirajo in odpirajo. Zunanj

morajo okna imeti lesene oboknice ali dverce, ki se trdno zaprejo. Kedar slabo vreme to zahteva. Teleta naj stojijo v najbolj svetlih prostorih. Kajti svetlobe jako potrebujejo, da veselo rastejo in dobro prosperavajo.

Gnojnišni žlebi zadi za govedi ne smejo biti pregloboki ali tako potegnjeni, da žival čez nje noge postavi, kedar od jaselj nazaj stopi, tudi so pregloboki žlebi nevarni, ker se živina, kedar jo odvežemo in na prosti zrak spustimo, lahko spodtakne in onesreči.

Dno hlevovo je najbolje iz ilovice napraviti ter jo trdno steptati in stlačiti. Naj se potem lepo poravna, da bode gnojnica redno odtekala, a ne v jamah zastajala. Dno mora nekoliko proti gnojničnem žlebu viseti, vendar ne preveč. Kajti če preveč visi, pouzroči to kravi trut ali da tudi povrže.

Svetovati je, da hlev ni prevelik. Kdor ima veliko živine, stori bolje, če jo porazdeli na več hlevov ali vsaj predalov. Preveliki hlevi so po zimi rado mrzli in če nastane kužna bolezen, pobere nam vso živino, ker je nimamo kam hitro prezapreti. Hlev naj stoji na malo uzvišenem prostoru, da bode gnojišče nižje in se tje gnojnica lahko odcejala. Dveri so najbolje na južni strani, da ne piha krivec ali sever naravnost v hlev. Okna so lahko proti jugu in severu, da ni solnce celi den v hlev oprto. Kder pa dveri ne moremo na južnej strani napraviti, naredimo jih na zapadnej.

Gruške povrtnice.

11. Gruška Marija Luiza (Marie Louise). Sad je take debelosti, kakor zelena Bergamaščanka, časih pa debelejši in ima maslenovito meso. Trpi do konca oktobra. Je izvrsten jesenski sad, posebno na pritličnih drevih vzrejen.

12. Gruška Rajenka (Kolmarbirne). Sad podoben zeleni Bergamaščanki, od ktere se pa po rodi lupini razlikuje. Tudi je proti receljnu bolj tope podobe. Ima najnježnejše, raztapljajoče sočno meso. Ta sad je prve vrste in traja do meseca januarja. Je prikladna za visoka debela in piramide pa le v toplih legah.

13. Gruška krasana (Crassane). Sad je na obeh koncih top, ploščnat, svitlozelen, rijast, dolgorecljat, precaj debel. Zori meseca oktobra in trpi do novembra. Drevo je veliko in rodovitno. Sad je prve vrste z maslenim mesom. Stori na visoko deblo in tudi na kurtini cepljena.

14. Gruška Velikonočnica (Osterbirne). Sad je lep, Bergamaščanki podoben, svitlozelen. Raste le v topli in dobri zemlji. Na jeziku se raztopi, kakor puter. Če stoji pa v slabi zemlji ima okus kakor repa. Drži se do maja. Drevo je rodovitno pa srednje velikosti.

15. Gruška Hardenpontova sladčica. (Hardenponte-Leckerbissen). Sad je velik, voglat, svitložolt. Meso prekomerno sočno. Je izvrsten sad, ki do decembra trpi. Na kutino cepljena je rodovitno drevo.

(Konec prihodnjič.)

Premiranje konj bo letos v Ljutomeru, Brežicah, Žavci in Mariboru. Za premije ima konjerejsko društvo na razpolaganje 1900 fl. iz državne blagajnice, iz deželne 800 fl. iz okrajnih in privatnih 1000 fl. torej vkup 3700 fl.

Perutninsko društvo osnovali so znani nemški Nagelovci v Mariboru pa se vidi, da jim je le bolj za slovenske glase mar pri bližnjih volitvah v državni zbor, kakor pa za kokoši. Nagele uvidevši, da s „šulvereinom“ ne gre, s „pauernvereinom“ še menje, iztuhtal je „Geflügelzuchtverein“, češ vse bo na te limanice letelo, in celo narodna duhovščina in učiteljstvo mu pomagalo. Nagele pa kokoši! Smešno! Mož pozabi, da mu stoji za petami „lisjak.“

Cena pšenici je na Dunaji poskočila, govedom srednje robe padla, vino velja v Mariboru novo 65—75 fl. od leta 1883 pa je 80 d. vredno.

Hmeljske sadike prodava g. Ernest Širca v Žavci. Pravijo, da so sadike iz Savinjske doline posebno zdrave.

Sejmi. 30. marcija: Kamca, Sevnica, sv. Marko pri Laškem, 31. marcija: sv. Križ pri Slatini, 1. aprila: Lučane (za drobnico), 2. apr.: Artiče, Konjice, Radgona, Gradec (konjski semem), Reichenburg, Laško.

Dopisi.

Iz Maribora. (Pastirski list o tisočletnici sv. Metoda, dvoboj, nova šola, skladišče, sovraštvo, ribe.) Na velikonočni pondeljek (6. aprila) bode ravno tisoč let, odkar je umrl apostol Slovanov sv. Metodij. Da se tisočletni spomin velikih dobrotnikov slov. naroda, sv. Cirila in Metodija, tudi v naši škofiji spodobno obhaja, so njih ekscelenca premil. knez in škof izdali pastirski list, ki naročuje za vse župnijske cerkve cele škofije na veliki pondeljek slovesno službo božjo s zahvalno pesnijo. Za ta dan in za celo osmino so sv. oča dovolili popolne odpustke vsem vernim pod navadnimi pogodbami. Oživimo pri tej priliki svojo vero, in molimo zlasti za tiste slovanske narode, ki so ločeni od edino zveličavne cerkve, da jih ljubi Bog zopet pripelje v naročje sv. matere rimsko-katoliške cerkve.—Dva oficirja sta se sabljala v dvoboju in je enemu trebuh prerezan.—Novo šolsko in hranilnično poslopje je do vrha dozidano, velikansko je, da skoro vse

okolo stoječe hrame ponižuje. Graška eskomptna banka je za Jude pozidala veliko skladišče pri južnej železnici v Melji, ki pa temo prodava, odkar so v Innsbrucku tudi postavili podobno skladišče, vogerski Judje marajo bolj za Innsbruck, ki je bliže Arlske železnice.—Iz starega sovraštva sta dva vojaka od 47. regimenta z bajoneti razmesarila fanta Franca Sterna od sv. Miklauža. V gornjih Hočah so fantje Retschniggu plot razdrli in s plankami krčmo Müllerjevo zaprli. V Račah bodo veliki pondeljek v velikem ribniku ribili in ščuke, po 10 kilo težke, in karpe takoj prodavali.

Iz Ljutomera. (Gosp. Gabriel Postružnik,) učitelj in tržan v Ljutomeru, je pred nekaterimi dnevi dopolnil šestdeseto leto svojega življenja. Velezaslužni „školnik“ se pač s ponosom zamore ozirati v minole čase. Saj menda ne bodeš, ako izvzemeš Cezanjevce z lastno šolo, v celej fari našel hiše, kjer bi ne prebivali bivši učenci še danes delujočega učitelja. A da tudi mnogo njegovih šolarjev sedaj po raznih vetrovih v javnih službah deluje, kakor duhovniki, zdravniki, pravdoslovci itd., to sklepaš lahko že potem, kar poroča naš dopisnik, ako pravi, da se je v dobi cveta ljutomerske čitalnice v njenih prostorih enkrat zbralo 25 dijakov, ki so bili vsi doma v tamonjšni fari. Gotovo, da bi vsaki učenec vrlega gospoda brez obotavljanja z veseljem podpisal vse tiste prijazne besede, ki so „vz glednemu nadučitelju“ bile naznanjene osebno ali pa so prišle po pošti in po telegrafu povodom šestdesetletnice. Ljubi Bog ga Cerki v čast in narodu v korist ohrani še mnoga leta, kakor do zdaj, v najboljšem zdravju in zadovoljstvu!

Iz Ptujkega okraja. (Malo pa zelo potrebno.) Vse je že, če pogledamo na spodnjo stran od našega okrajnega mesta Ptujja, z okrajnimi stezami prepreženo, skoraj bi rekel k vsaki gorici kakšnega velikaša. In vedno se še dopušča novih delati. Tudi je od železniške postaje slov. Bistričke narejena nova cesta mimo Laporja čez Ložnico, Mostečno in v Pečkah k Ptujsko-Poličanski okr. stezi. Ali bi toraj ne bilo potrebno naše prošnje z uradnim pečatom Monšberskim, Stopnovskim, Pečevskim, Cirkovskim, Goričkim, itd. uterjane vslišati? Vsaj so uže pred tremi letmi šle na okr. zastop Ptujski prošnje pa nikakoršnega odgovora ni. Čitalo se je že tudi v „Slov. Gospodarji“ o potrebi okrajne steze od Ptuj-Pragerske črte, iz Šikolj čez Sesterže v Mostečno, do nove okr. steze „slov. Bistriške-Pečke“. Naj bi se ta steza pregledala, ktera je zbog nizkega sveta vedno mokrotna, tako da se teža ne more čez voziti, temuč se mora od Pečke čez Monšberg-Ptujsko goro, Župečko ves, Pleterje, spodnje in gornje Mihovce, Dragonjo ves, Cirkovce, Jab-

lanje, Pongerce in odtod še le v Šikole voziti. Ali tukaj je tri ure dalje, kakor bi čez Mostečno-Sesterže, Šikole bilo. Vozilo bi se tukaj dosti premoга, apna, drv, vina, ter še dosti lahko brzih vozičev. Bila bi toraj za večjo korist kakor malo kje drugod. Prosi se toraj v imenu vseh dotičnih občin, naj se ova prošnja v ozir vzame in povoljno v kratkem času reši na veliko korist vsemu ondi bivajočemu in potujočemu občinstvu. Prosimo okr. zastop Ptujski, naj nam na to reč odgovori, zlasti narodni možje naj se potegnejo za nas. F.

Od Velke. (Našim šulvereinovem pod nos.) Ko se je na prizadevanje nekega „moža na postaji“, ustanovila tukaj ekspozitura, podredila se je tista krajnemu šolsk. svetu v Lehnu. Dotični mož je potem ovemu svetu poslal pismo, v katerem je omenil, naj plača neko svoto v denarjih, a za druge reči se bo uže skrbelo. Da si nerad, moral je kr. šolsk. svet to ponudbo sprejeti in je pri tem ostalo do lanskega leta. Preteklo leto jeseni pak se je začelo od šol. sveta zahtevati, naj oskrbi kurjavo za šolo, kar pa tisti, opirajoč se na poprej omenjeno pogodbo, ni storil. In brž se je našel tožnik, ki je to reč ovadil okrajnemu šolsk. svetu, kateri je prvemu pod kaznijo ukazal, oskrbeti drv za šolo. Iz povedanega je toraj razvidno, da ni krivda krajnega šolskega sveta to, da je pouk v šoli zbog pomanjkanja drv moral za nekoliko dni prenehati, ampak povzročil je to nekdo drugi, ki svoje obljube držal ni. Žalostno in sramotno za tukajšnje šulvereinerje je to, da imajo povsod drugje denarjev, a domačih, revnih šolskih otrok ne vidijo. Omeniti še je, da so tudi v pretečenem letu priredili veselico. Ali je tudi lanske veselice čisti dohodek, „Reinertrag“, moral, kakor letošnji, marširati v „kase“ dunajskih šulvereinskih glavačev, to je piscu neznano, vendar kakor je dozdevno, menda domačej šoli ni dosti več koristil, nego bode letošnji. Marsikdo bi pa utegnil iz povedanega sklepati, da otrokom naše šole uže zadostuje voda in zrak, ker naši šulvereinarji tako velikodušno podpirajo šulvereinsko stvar, le domača šola jim je deveta briga! Kaj ne, to je človekoljubje? Svetovati bi jim pak bilo, da si oskrbijo še hišo, v kateri bi naj kuhali svoje „Ortssuppe“, in v kojoj bi potem zapirali svoje blamaže, da bi ž njimi ne smešili sebe in še druge pred vsem svetom. Opomniti je še, da se tukajšnja gospodična učiteljica ne ujema z nazori šulvereina, temuč otroke lepo slovensko poučuje, ter se je šulvereinske veselice udeležila za par ur le radi tega, da se ni zamerila. — Št. Ožbalčani bi lastnega župana imeli in sploh želijo proč občine Brezenske; tudi šole večje nebi radi zidali in prosijo za polajzbe šolskega obiskovanje. Vse zastonj.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf se je srečno vrnil domov od svojega potovanja v jutrovnih deželah. — Ministra Konrada napadajo vsi avstrijski listi, narodni in konservativni. Narodne poslance razburila je najbolj izjava, da „jdnakopravni so le jdnakovredni narodi“. To tolmačijo tako, da so v Avstriji Nemci, Madjari, Italijani največ vredni, Slovani pa menje vredni. Toda Slovanov je največ in dajejo na primer za obrambo cesarstva največ vojakov, toraj morajo v vojski največ krvi preliti. Ne gre tedaj pri nas tako govoriti, kakor je minister Konrad govoril. Slišati je, da uže prosi za odpust ter ga mislijo poslati za namestnika na Tirolsko, a od ondot pozvati Widmana. Slovani bi prišli od deža pod kap. — V državnem zboru bi se poslanci bili skoro stepli. Nemško-liberalni zijak Knotz je zelo podoben celjskim nemčurjem ter je grdo napadal avstrijske uradnike, vzdihoval po Bismarku in sploh grdo razsajal, da je poslanec Črkavski jezen pred njega stopil rekoč: „Ruse pustite na miru“. Sedaj plane 60 liberalcev nad Črkavskija in jud Pacher ga porine nazaj. Grozen ropot, ker Črkavskiju hitijo Poljaki v pomoč. Predsednik komaj vtolaži nemir. Drugi dan pouzroči Knotz zopet škandal, a tokrat mu predsednik vzame besedo. Omeniti je, da sta se zglasila 2 slovenska poslanca: g. dr. Jož. Vošnjak je obžaloval, da še ni bilo mogoče vladinih predlogov za rešenje kmetskega stanu na dnevni red dati, g. dr. Poklukar pa je krivice osvetljeval, ki se Slovincem na Koroškem in Primorskem godijo v malih šolah; našej deci se niti krščanski nauk več ne privoščijo v ljubej materinščini. — Naši prusaki uže toliko norijo za Bismarka, da mu za 70letnico denarjev pobirajo; posebno srboriti Bismarkovci so v Gradei in Celji tako, da uže vladi preseda. Res grdo je, da imamo v Avstriji žab, ki prajzovski kvakajo in reglajo. — Madjarom ne dopada goldinar, hočejo vpeljati nov denar, pri katerem bi le v frankih (40 kr.) računili. Dobimo toraj za nekaj časa novo računsko zmešnjavo pri denarjih. — Hrvati delajo priprave za gradjenje Zagorske železnice, najprvlje od Čakovca nad Varaždin, Tužno-Cerje, Ivanec, Lepoglavo, Očuro in Golobovec. Dolga bila bi ta proga 37 kilometrov in stala za vsem 1,375.171 fl.

Vnanje države. Od greških Aten pripeljal se je cesarjevič Rudolf po morji v Kotor in odtod z vozom v Črnogoro. Knez Nikola ga pričaka na meji in spremlja v Cetinje. Šest črnogorski bataljonov, samih junakov, pozdravlja cesarjeviča in njegovo soprogo. Pri obedu se je nazdravljalo francoski. Cesarjevič je šel na višino Prilip, od koder je čaroben razgled na

jug in Skadarsko jezero. Nadvojvoda Jovan pa je šel ogledovat bojišč v zadnjem turškem boji. — Bolgari bodo sijajno obhajali tisočletnico sv. Metoda, 220.000 frankov je za svečanosti nabranih. — Rusi stavijo železnico od Hvalinskega morja proti Heratu ter jo hočejo podaljšati v Samarkand in Bokaro in dalje v Sibirijo. Velikansko podjetje, železen obroč, ki bode srednjo Azijo priklepal Rusiji. — Nemški cesar Viljelm je dovršil 88. leto. njegov Bismark pa 70. Obadva bolehata, a vkljub temu katoliško Cerkvo preganjata in slovanske Poljake v Poznanskem hudo stiskavata. — Francozi sicer z državnimi penazi prav pometajo, tem bolje štedijo pri plači duhovnikom. To vedno bolj krčijo. — Belgijski kralj bode bržčas kralj zamorcev v novej Kongo-državi v osrednji Afriki. — Angleži imajo v Egiptu 16.400 mož, vse premalo zoper Mahdija. Zadnje dni začeli so od Suakima prodirati, da bi železnico gradili v Berber, pa so bili od Osman-Digme tako napadeni, da so morali vselej umakniti se nazaj v Suakim.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Metod, apostol Slovanov.

VIII. Po smrti sv. Metoda dobi nemško-latinska duhovščina večjega poguma ter nasprotuje Gorazdu na vso moč. Wicing ne miruje, dokler mu Svetopolk ne dovoli, slovansko duhovščino vso iz dežele iztirati. Da jih kakor hudodelnike poloviti, bojda okoli 200, v ječe pometati potem pa na čolnih čez Donav spraviti ter napoditi. Izgnanci so šli k sosednim Hrvatom in Bolgarom, kder so bili z veseljem vsprejeti. To je bil konec moravsko-panonske nadškofiji pa tudi slovenske svetin meši in slovenske službi božje v teh pokrajinah leta 886. —

Nehvaležno, neusmiljeno ravnanje s slovansko duhovščino pa je kakor nekšno prekletstvo uplivalo na Svetopolkovo državo. Bilo je očividno, da jo je blagoslov nebeski zapustil. Nesloga, odpadek, izdajstvo doma v zvezi z zunanjo silo so jo za vselej in v kratkem zdrobili. Sicer se je Svetopolk še hrabro in srečno branil. L. 893 je cesarja Arnulfa potolkel in sramotno podil iz Moravske. Toda l. 894. mora umreti. Na smrtnej postelji ležeč pokliče tri svoje sine, jim da zvezane šibe tri, da jih zlo-mijo. Nobeden ne more tega storiti. Sedaj razveže kralj šibe in sinovi vsako posebič zelo lahko prekrhnejo. Na to jim reče Svetopolk: „dokler bodete složni, ostanete nepremagljivi, nesložni pa poginete vsi“. Žali Bog, da se sinovi tega slednjega očetovega opominjevanja niso držali.

Staršemu, Mojmiru II., začela sta brata Svetopolk II. in Svebog kljubovati. To je bilo tem nevarneje, ker so sedaj pritiskavali novi sovražniki, novi zavezniki Nemcev. Cesar Arnulf je namreč uže l. 892 bil zoper Svetopolka na pomoč pozval divje Madjare, ki so se takrat ob spodnjem Donavu in Črnem morji potepali. Svetopolk jih je sicer še iz dežele svoje zapodil. Toda l. 895 prišli so v večjem številu in vso Panonijo poplavili. Grozno so razsajali, vse cerkve podrli, vasi in mesta požgali, veliko ljudstva poklali, ostanke pa sebi podvrgli. Ugnezdili so se za vselej v staroslavnej Panoniji, ki sedaj zgubi to ime in postane: Madjarorszag. Kakor klin so se zagnali mej severne in južne, mej zapadne in vshodnje Slované! Moravsko samo je še Mojmir srečno branil. Toda v tolikej sili zapustijo Čehi svoje slovanske brate in se udajo Nemcem. Spitignej vojvoda skloni glavo pod nemški jarem. Še ni zadosti nasloge. Sedaj spunta se Svetopolk II. zoper hrabrega Mojmira. Grdi izdajalec pokliče Nemce, jim odpre vrata v Devin. Kmalu je slavna trdnjava razdjana in užgana. Svetopolka pa nehvaležni Nemci zvežejo ter na Nemško pošljejo, kder umerje. Mojmir nadaljuje boj zoper Nemce in Madjare. Res občudovanja vreden mladenič. Bil je komaj 23 let star. Posreči se mu Nemcem zopet iztrgati slovanske pokrajine do Donava, kar je cesarja Arnulfa tako razžalilo, da je l. 899 umrl. Madjari so med tem celó na Italijansko udarili in se leta 905 pomnoženi z novimi krdeli, ki so čez Karpate hrula, s vso silo navalili nad Mojmira. Bližu Bretislave na sedanjem Vogerskem pride do zadnje odločilne bitke. Mojmir in večina njegove vojske je ubita, Moravska uničena, država Rastislavova in Svetopolkova pokončana.

Učenci sv. Metoda, izgnani iz Moravske, vzeli so seboj svete knjige, od Cirila in Metoda spisane v staroslovenskem jeziku in z glagoliticó. Klement postane na Bolgarskem škof Veležki. On izume l. 911 nova pismena, ki so greškeje azbuki bolj podobna ter jih imenujejo sv. Cirilu v časten spomin: cirilico. Te nove pisave poprimejo se s sv. evangelijem vred Bolgari, Srbi in Rusi, ogromna večina Slovanov, okolo 90 milijonov duš.

Stara glagolitica ohrani se samo še pri Hrvatih primorskih. S cirilico in glagoliticó v zvezi pa je tudi staroslovenska sv. meša in bogoslužje. Kder rabijo Slovani staro pisavo, ondi je tudi sv. meša še sedaj slovanska, namreč pri katoliških Hrvatih škofije Senjske, pri zedinjenih Rusih (Rusinih) pa pri razkolnih, t. j. od papeža še ločenih Srbih, Bolgarih in Rusih. Drugi pišemo z latinico ter imamo latinsko sv. mešo: Slovenci, Hrvati, Slovaki, Čehi in Poljaci.

Čeravno je torej Metodova nadškofija

razpala, raztegnilo se je njegovo delo na ogromno večino drugih Slovanov in služilo kot podlaga slovansko-krščanske prosveti pri njih. Po pravici častimo torej sv. Metoda kot apostola Slovanov. Kajti Slovence, Moravljane, Čehe, Poljake učil je tudi ustno, ostale: Hrvate, Srbe, Bolgare in Ruse pa vsaj pismeno. In prav torej delamo, da se tega veličastnega moža hvaležno spominjamo vsi Slovani letos, ko dne 6. aprila preteče tisoč let, odkar nam je umrl naš največji dobrotnik. Hvaležni spomin na njega naj živi, dokler bo Slovanov kaj na sveti! Kako bo neki, ko mine zopet 1000 let?

Desterniški.

Smešnica 13. Nek neveren liberallec je rekel v družbi: jaz verjamem samo to, kar sam vidim. Nekov kmet mu odgovori: jaz pa v vašo glavo ne vidim, kakšna je od znotraj, pa vendar verjamem, da so vaši možgani nekoliko prismojeni.

„Mir.“

Razne stvari.

(Njih ekscelencia naš mil. knezof) zmiraj bolehalo, odkar so z Dunaja prišli. Zato ne morejo v gosposko zbornico udeležiti se glasovanja za zboljšanje duhovenske plače. Tudi kardinal Schwarzenberg je zbolel, škof Strossmayer pa si je imenoval generalnega vikarja.

(Kat. tiskovnega društva odbor) vzame vodstvo „Slov. Gospodarja“ v svoje roke, dokler ne postavi glavnega urednika odgovornemu v pomoč.

(Odbor) za postavljenje poslopja okrožnemu sodišču v Mariboru vabi na občni zbor, ki bode 30. t. m. ob 8. uri zvečer v jedilni dvorani v kasinu. Dnevni red: poročilo o delovanju društvenem l. 1884. in 1885., poročilo blagajnikovo, volitev računskih pregledovalcev, razprava o razpustu društva ali volitev novega odbora, predlog o pobiranju doneskov za leta 1884 in 1885, volitev treh članov, da podpišejo zapisnik, predlogi članov.

(Ptujski okrajni zastop) dobil je od mariborskega kreisamta, ki se je prodal, delež 4730 fl. 73 kr. Od Borlskega mosta v Meretince bode stavil novo stezo, zatem se opusti cesta II. razreda od sv. Marka v Borl in mostnina zniža od 40 po 30 kr. Cesto v Možkancih od železniške štacije do čuvarnice djal je v II. razred.

(Iz Bizelskega) nam poročajo, da je tamošnji srenjski zastop zaradi premnogih zaslug občini izvolil g. Jožefa Rupnika, c. kr. okrajnega glavarja, v častnega srenjčana.

(Kmetijska družba štajerska) na občnem zboru ni dovolila podružnice v Žavei in št. Juriji. To kaže, da ima v njej politična liberalna nemška svojad večino, gotovo ne na korist družbi.

(Kvinkvenalno doklado) prejela sta nadučitelja g. L. Serajnik v Prihovi, gosp. L. Tribnik v Zrečah.

(V Mahrenberg) pride dr. Morič kot sodnijski adjunkt.

(Mariborska čitalnica) priredi odšedšemu g. dr. Gregorcju banket v nedeljo 29. t. m. ob 8. uri zvečer v čitalničnih prostorijah.

(Občni zbor društva „Narodni dom“) bode, zato ker se računi o loteriji ne morejo prej skleniti, letos še le meseca maja. Dan odločil bode odbor kasneje.

(Ptujška čitalnica) ima 13. aprila t. l. ob 6. uri zvečer občni zbor, ker je dne 8. t. m. prišlo premalo udov. Vljudno vabi Odbor.

(Častni tržan) izvoljen je bil enoglasno od občinskega zastopa v Gornjem gradu v seji dne 21. t. m. g. R. Wolfzaradi mnogih njegovih zaslug.

(Popravek.) Vloge pri posojilnici Ptujскеj znašale so lani ne 14,423 fl. 81 kr., ampak 41.423 fl. 81 kr.

(Umrl) je dr. Fr. Grögl v Slov. Gradci. Vlekel je z Nemci, čeravno ga je rodila Slovenka pri sv. Lovrenci v puščavi.

(Zavoljo Bismarkove 70letnice) je c. k. pravdnistvo zapleniti dalo predzadnjo „vahterco“. Pomenljivo.

(Snega) je zapalo po vsej srednji Evropi do Trsta. Če ga kmalu ne prežene jug, utegne setvam veliko škodovati.

(Zaprli) so ptujskega liberalca in trgovca Wegscheiderja, ker mu očitajo krivično krido, v Mura-Szombotu na Prekmurskem pa je všel poštar zapustivši 10.000 fl. primanjkljaja v poštni kasi. Mož čuje na ime Diesinger.

(Pijani Madjari) so v Malački zaprli Slovaka Balaža v občinsko kajho pa na njega pozabili, da je tri dni gladoval in žejal.

(Ormoško učiteljsko društvo) je g. Rannerja imenovalo za svojega častnega člana. Je res uže za smejati.

(Konjerejsko društvo) je lani imelo 9648 fl. dohodka, 8978 fl. izdatka. Planinski pašnik na Pohorji ni bilo mogoče prirediti, namjščine se je tirjalo preveč.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Č. g. Anton Borsečnik je postal stolni in mestni vikar, ravnatelj stolnej sakristiji, č. g. Franc Heber stolni kaplan in č. g. Marko Črnko stolni korvikar.

Listič uredništva. Več dopisov moralo je v koš, čeravno je tukaj naznanjeno bilo, da se objavijo. Pokazalo se je napesed, da so nevarni, nekateri nedostojni. Inserat iz Cirkovec bil je zvito naperjen zoper prijateljše naše in bil zavržen.

Loterijne številke:

V Gradci 21. marcija 1885: 87, 7, 3, 40, 82
Na Dunaji „ „ 77, 76, 53, 2, 51

Prihodnje srečkanje 4. aprila 1885.

Javna zahvala.

Došlo mi je zadnji čas mnogo čestitek. Nisem sedaj kos vsem odgovoriti. Naj blagovolijo torej tu vsprejeti mojo najprisrčnejšo zahvalo.

Prosim vse prijatelje, zlasti mariborske, da me ohranijo v blagem spominu. Z Bogom!

V Mariboru dne 26. marcija 1885.

Dr. Lavoslav Gregorec,

kanonik Strassbarški, Vicarius perpetuus
Novocerkevski.

Dobro seme

travno, deteljno, runkelj ali pesino, potem sadeše za hmelj ponuja podpisani.

Deteljno seme je čisto brez predenice, kar s pričevalom zagotavlja

Ernest Širca,

trgovec v Žavci.

1—2

Učenec za trgovstvo.

Deček z dobrimi šolskimi spričevali, se v moji prodajalnici mešanega blaga takoj vzame za učenca.

Karl Kristan,

trgovec v Ponkvi.

3—4

Pri J. Leonu v Marib., šolske ulice št. 2 se dobiv. sled. knjige:

Pot v nebese.

Molitvena knjiga za tretjerednike, spisal č. o. Nikolaj Meznarič, frančiškan v Mariboru.

Ta knjiga ima vse vrsti molitev in pobožnosti za vse ljudi, kakor tudi za tretjerednike. — Cena ji je v usnji vezani samo 80 kr. po pošti 90 kr.

Zgodovina

štajerskih Slovencev. Spisal Ivan Lapajne, ravnatelj in c. kr. šolski nadzornik v Krškem.

Stane vezana fl. 1.20, po pošti fl. 1.30.

Ljudska knjižnica

I., II., III., IV. V. in VI. snopič. Cena enega snopiča 6 kr.

Prostovoljna prodaja. 2-2

Lepo posestvo poleg cerkve sv. Duha, obstoječo iz 9 oralov grunta, tega so nekaj lepe njive, sadunosnik, les itd. Hram in gospodarsko poslopje vse v najboljšem stanu in se proda s kramarsko in krčmarsko pravico vred ter ostane črez polovico kupne cene na posestvu vknjiženo. Več pove

Ludvik Šijanec

pri sv. Duhu pošta sv. Jurij na Ščavnici.

Izvrsten med

(garantiran pitanec),
v plehastih škatljah po 5 kil (kilo po 60 kr.), škatlja 30 kr.,
se dobiva proti poštnemu povzetju ali pa proti gotovi plači pri

Oroslavu Dolencu,
svečarji v Ljubljani.

Hiša v Mariboru na prodaj.

Pritlična hiša šte. 10. v ulici Blumengasse se proda z vrtom in veliko njivo vred. Več se izve v hiši šte. 26. Tegetthoffstrasse.

Kupiti želi

lepega. pravega voska čebelskega po najboljšeji ceni

Franc Gert,

medičar in svečar
v Mariboru.

4-4